

JAUNĀIS CEĻS

AGROFIRMAS «KRASNIJ OKTJABRĀJ» PARTIJAS, ARODBIEDRĪBAS,
KOMJAUNATNES KOMITEJU UN ADMINISTRĀCIJAS ORGĀNS

SESTDIEN,
23.
MAIJĀ
1987. g.
Nr. 4

Cena 2 kap.

LAUKU DARBU RITMI

*Mehānizators Vasilijs Solovjovs ir viens no spēcīgākajiem kartupeļu audzētājiem. Viņš savā aprūpē ņēmis 20 hektārus tūpeņu. Pats strādāja ar stādāmo mašīnu, pats veic lauku kopšanu — ecēšanu, starprindu rušināšanu. Pērn viņa izaudzētā raža sniedzās līdz 370 centneriem bumbuļu no hektāra.

Iekšējās rezerves jāizmanto

Kā zināms, eksperimentā par siera gatavošanai derīga piena iegūšanu piedalās trīspadsmit saimniecības. Organizēta apstākļi, kādos strādā lopkopēji, apsekošana šajās saimniecību fermās, viņu potenciālo iespēju izpēte.

Pirmās apsekošanas Lenina kolhoza un saimniecības «Sarkanā ausma» fermās. Pēc tam notika lopkopības speciālistu un fermu brigadieru, un agrofirmas siera rūpnīcas speciālistu kopīgās apspriedes, kurās izanalizēti stāvoklis, apspriestas atklātās kļūdas, izstrādāti konkrēti pasākumi to novēršanai un turpmākai vispārējai darba uzlabošanai. Atklāts, ka abās saimniecību fermās ir pietiekami daudz rezervju, lai ražotu siera izgatavošanai derīgu pienu.

Īpaši tiek atzīmēts stāvoklis kolhozā «Sarkanā ausma», kur par galveno zootehniķi strādā Ernests Bērziņš. Te visās slaucamo lopu novietnēs tiek uzturēta laba kārtība, lopkopēji gādā, lai viņu ražotais piens būtu augstas kvalitātes, bagāts ar olbaltumvielām.

Janis KAUSA

VĒLĒŠANU GAIDĀS

Notika rajona Tautas deputātu padomes vēlēšanu komisijas kārtējā sēde, kurā izskatīts agītpunktu un vēlēšanu klubu, kā arī agītoru darbs, gatavojoties tautas demokrātijas svētkiem, 21. jūnijam. Šogad vēlēšanas notiks mūsu sabiedrības dzīves dziļās reorganizācijas, paštrinājuma un demokrātizācijas apstākļos. Apspriests arī vēlēšanām vērtīgās uzskatāmās agīcijas stāvoklis. Iepriekš bija sarīkota pārbaude, par kuras rezultātiem ziņoja partijas rajona komitejas propagandas un agīcijas nodaļas instruktore Ilga Peiseniece.

Izbraukumi un iepazīšanās ar agītpunktu darbu rajonā tiek rīkoti kopš aprīļa sākuma, apskatīts visu 34 rajona vēlēšanu iecirkņu darbs. Atzīmēts, ka vēlēšanu kampaņa diendienā iegūst aizvien lielāku uzbangojumu. Taču tajā pašā laikā, piemēram, Jersikas, Zundānu un citos ciemu agītpunktos atbraucēji nebija gaidīti, šie punkti nebija iemantojuši popularitāti vēlētajos, tos apmeklēja reti kāds no cilvēkiem. Apsauksšanās uz to, ka bija pats karstākais pavasara lauku darbu cēliens, nepavisam neatbilst šo punktu pasivitātei. Ja darbs organizēts interesanti, tad apmeklētāji ir.

Uzsvērts, ka agītpunktu gatavība un darba rosība ļoti labi raksturo partijas vietējo pirmorganizāciju sekretāru un viņu vietnieku attieksmi pret dienas aktuālākajiem uzdevumiem.

Izveidotas atbilstošas literatūras tematiskās izstādes, noformējums izdarīts latviešu un krievu valodā.

Kritizēta politisko plakātu nepietiekama izmantošana, trūkst dažādības. Maz literatūras par tautas vēlēšanām. Īstas rosmes vēl nav agītoru darbā, ne visi ir tikušies ar vēlētajiem, precīzēji viņu sarakstus. Vairāk jāsniedz vēlētajiem lekciju, pārrunu.

Līviņa RANCĒNE

Vai biešu vagās var iztikt bez roku darba?

Biešu lauki pa lielākajai daļai jau apsēti, taču no tā rūpju par šo kultūru nav palicis mazāk. Varbūt pat otrādi — palielinājušās. Un pati galvenā ir — kam lai nodod retināšanu, nezāļu ravēšanu, ja pašu mājās trūkst darba roku. Saimniecību vadītāji un speciālisti sāk lauzīt galvas, bet padoms nāk drīz: jāsūta telegramma uz Ukrainu, Moldāviju, citām republikām — lai palīdz talcinieki. Adrese vēl nav nozaudēta, jo kā pērngad, tā iepriekšējās šo sakņu laukos augām dienām līdz tumsai locījušies līgumstrādnieki.

Vietējie kolhoznieki un padomju saimniecību strādnieki noskatās un gudri novelk:

— Ja mums tik daudz maksātu, mēs arī rautu.

Bet ja nemaksā, tad tai bieteī neķeras klāt pat peļņā atbraukušie strādnieki. Visiem labi zināms, ko nozīmē augu dienu saules svelmē nostrādāt ar kapli, liekties pēc katras nezāles, piecas bietes izraut, sesto atstāt. Darbs smags, tāpēc arī par to jāmaksā. Par katru hektāra izretināšanu, par izravēšanu saimniecība izmaksā vismaz trīs simtus rubļu. Un ne tikai tajos rajonos, kur cukurbietes ir plašās platībās un tiek audzētas rūpnīciskajai realizācijai, bet arī mūsu pašu rajona saimniecībās, kur pa lielākajai daļai audzējam lopbarības vai tā dēvētās pussaldās bietes.

Ražas iegūstam samērā labas, agrofirmas saimniecībā «Krasnij Oktjabrj» pat pāri sešiem simtiem centneru, govīm pietiek līdz pavasarim. Bet cik tas prasījis līdzekļu? Tas tiek uzskatīts par mazsvarīgu, ka tik ir raža. Tiekoties ar vadītājiem, speciālistiem nākas dzirdēt, ka viņi īpaši gatavojas un cer uz gribētāju palīdzību, to uzskata par normālu parādību. Bet ja pēkšņi viņi atteiktos? Lai mēs saimniecībās audzējam ne simtus, bet dažus desmitus hektāru, tomēr tā būtu katastrofa.

Domāju, ka ne tikai lielajiem laukiem, arī mūsu mazajiem noderīga tehnoloģija, ko cukurbiešu audzēšanā ieteic Mežotnes selekcijas stacijas zinātnieki. Tās būtība ir visai vienkārša un visiem zināma — pareiza augsnes sagatavošana, precīza sēja ar viendīgsta sēklām un nezāļu apkarošana ar herbicīdiem. Bet kopīgais darba patēriņš samazinās vismaz trīs reizes, roku darbs — visas desmit. Kālab gan tad neievieš šo tik izdevīgo tehnoloģiju?

Izrādās, ka ir vairāki «bet». Piemēram, uzdīgst apmēram 70—80 procenti sēklu, tāpat jāpalielina izsējas normas. Kaut gan pieredze tajā pašā Mežotnes selekcijas stacijā liecina:

arī tādas sēklas var izmantot. Tagad te izveidots jauns hibrīds, kura sēklu viendīgstība jau sasniedz turpat 90 procentus, pietiekami laba dīgstība, droši var samazināt izsējas normas. Ja nav bijis kļūdu augsnes apstrādē pirms sējas, tā veikta kvalitatīvi un ar labām sēklām, tad lauks sadīgst vienmērīgi, uz tā iespējams atstāt augu optimālo skaitu — 75—85 tūkstošus.

Par otru «bet» tiek nosaukts herbicīdu trūkums, piemēram, betanāla, tāpat nav iespējams kā nākas apkārot nezāles. Tieši otrādi — daudz šī preparāta mums paliek neizmantošs vairākās saimniecībās. Vieniem trūkst, bet citiem — paliek pāri.

Biešu audzēšana mūsu saimniecībās nesamazināsies, pat otrādi — atsevišķos kolhozos tā jāpalielina. Tomēr ar darba spēku ir jārēķinās. Neaizmirsīsim, ka mums jābūt taupīgiem, racionāliem un nevajāīgi vēl varēsim lāpīties ar citu republiku līgumstrādnieku palīdzību. Ja ir dārga, un tādām darbam nav nākotnes. Pārkarotāns apstākļos lauku saimniecību pirmais uzdevums ir pāriet uz pašfinansēšanos un pašapmaksāšanos. Tāpat, droši un pilnībā jābalstās uz progresīvām tehnoloģijām šīs kultūras audzēšanā, kas ļaus mehanizēt darbīetilpīgos procesus.

Tiek uzskatīts, ka tikai lielā laukā var pielietot elektromehāniskos retinātājus, ka dažiem desmitiem hektāru tas ir par lielu, ka «sīkajā» plekšņi gribot negribot jāizlīdzas kā līdz šim. Bet vai ekonomisti ir parēķinājuši, cik izmaksā viena hektāra apkopšana ar rokām, un salīdzinājuši ar izdevumiem, kas nepieciešami elektromehānisko retinātāju iegādei un izmantošanai? Nav vārdam vietas — starpība būs iespaidīga. Toties mehānisko retinātāju jau nav jāpērk katru gadu, prasmīgi un gādīgi rokās tas atmaksāsies ātri un dos arī peļņu.

Mēs taču par galveno uzskatām, ka lauksaimnieciskajai ražošanai jābūt visnotaļ rentabīlai. Kā gan citādi to panākt, ja ne visus smagos darbus uzliekot uz mašīnu pleciem. Vispirms būtu jāpāriet uz pussaldajām sākām, kas ir vērtīgākas par runkuļiem, otrkārt — jāiegādājas precīzas izsējas mašīnas. Kā viens, tā otru var viegli iegādāties. Šogad viendīgsta bietes rajonā tiek audzētas trijos simtos hektāru — lielas platības Oškālna, Kirova, M. Gorkija saimniecībās, «Zelta vārpa», bet «Sīļukalnā» — visi sējumi.

Jānis KIVLENIEKS,
rajona agrorūpnieciskās apvienības galvenais agronoms

Saldās produkcijas cehā

Cietes rūpnīcas teritorija pašlaik atgādina lielu būvlaukumu: grozās celtnu strēles, stāv kriegēļu un citu būvinstrumentu kaudzes. Un pavisam klusi ir savrupā ēkā, kur uz durvīm uzraksts vēsta, ka te top konfektes. Saskaņā ar rekonstrukcijas plānu izmaiņas sagaidāmas arī te, bet pašlaik visi darbi, arī «Gotiņu» iesaiņošana papīros, jāveic ar rokām. Sasprīgti strādā sievietes (attēlā), lai maiņas laikā izpildītu uzdevumu. Plašāku materiālu par šo cehu un tā ļaudīm lasiet 2. lappusē.

*Reizē ar pavasara lauku darbiem kolhozā «Krasnij Oktjabrj» izvērās akmeņu novākšana. Strādāja vairāki posmi, atbrīvojot simtiem hektāru. Vairākas dienas saimniecības tīrumos bija arī firmas strādnieki. Attēlos: akmeņu novākšanas «akcijā» piedalās Preiju rūpniecības uzņēmumu pārstāvji.

*Aizvadītajā sējā un stādīšanā galvenie darbi bija nodoti mehanizatoru ziņā. Savādāk nav iespējams tikt galā ar tiem uzdevumiem, kuri jāveic. Vīri strādāja sparīgi, viņu pēdās palikuši zāļojoši lauki. Sprauga darba dienas aizvadītas arī dārzniecībā. Attēlā: sīpolu stādīšana.

A. Danilovs

A. Danilovs

Dokuments, kuru gaidam

Partijas pirmorganizācijās, darba kolektīvos ar dziļu ieinteresētību uzņēms PSKP projekts «Darbaļu politiskās un ekonomiskās izglītības sistēmas pārkārtošanas pamatvirzieni». Tie, kuri mācās šajā sistēmā, propagandisti izsaka savas domas, priekšlikumus. Tā sistēma, kas pastāvēja līdz šim, bija vāji saistīta ar dzīvi, ar kolektīvu darbu un praktiskajām vajadzībām. Propagandista darbs bija pārāk reglamentēts, ierobežots dažādos priekšrakstos, darba organizācija politiskajās skolās un citos mācību veidos un formās bija smagnēja. Bija pavājinājies arī partijas komiteju interese par mācībām.

Mūsu uzdevums, kā tas ierakstīts projektā, šīs mācības padarīt par iedarbīgu atjaunošanas sviru, nebaudīt asuma un tiešuma, kritiskas analīzes. Partijas politiskajā izglītībā darbs jāveido talantīgi, marksistiski leniniskajai izglītībai jāklūst par skolu, kas veido padomju cilvēku apziņu jaunajā mūsu sabiedrības attīstības posmā, psiholoģiju un domāšanas veidu palīdz pārveidojot pārkārtošanās garā. Propagandistu uzdevums ir iemācīt cilvēkus strādāt saprātīgi, taupīgi saimniekot, prasīgi vadīt ražošanu. Tas nozīmē, ka mūsu darbam jāklūst elastīgam, mobīlam, visai mācību sistēmai jāattīstās dinamiski, jābūt spējīgai pilnīgi un vispusīgi atsaukties uz prakses jautājumiem.

Ipaša loma tiek piešķirta individuālajam darbam ar klausītājiem, uz to, lai viņi patstāvīgi dziļi un pamatīgi izstudētu marksisma un leninisma pirmavotus, partijas dokumentus, dzīvi interesētos par tagadnes notikumiem. Jaunā dokumenta, kurš nodots apspriešanai, īpatnība ir tā, ka tiek izvirzīta propagandistu personīgā atbildība par klausītāju teorētisko sagatavotību un idejiski morālo brīvību.

Anatolijs SABANSKIS,
propagandists

E. BĒRZIŅŠ: fermu kolektīvu noskaņojums — strādāt labāk

Ļoti aktuāls ir uzdevums ražot siera ieguvei nodertu pienu, pareizi, ka agrofirma beidzot pa īstam un nopietni ķērusies šim jautājumam klāt. Atbilstoši jaunajām prasībām un arī tām iespējām, ko dod piedalīšanās eksperimentā, saimniecībā izstrādāta un ieviesta jauna sistēma slaucējam, speciālistu un arī citu darbinieku, kuri strādā piena lopkopībā, materiālajā stimulēšanā.

Mūsu saimniecībā ir sešas fermas, tajās, kopā ar maigas slaucējam, strādā 19 govju mehanizētās slaušanas operatores. Īpatnība ir tā, ka piecās fermās pienu slaucam vadā, tātad, te darbs ievērojami mehanizētāks, nekā Anspoku fermā, kur nav piena vada, kur slaukums jāpārnēsā ar kanna, kur daudz cita roku darba un tamdēļ par piena ražošanu maksājam lielāku algu.

Noteikts, ka vasaras periodā govju mehāniskās slaušanas mašīnas, kuru darba vietās ir piena vads, atdzēsēšanas iekārtas, par centneru l šķiras

produkta saņem piemaksā 1,50 rubļus. Otrās šķiras piena ieguve šo piemaksu samazina par 20 kapeikām, trešās — vēl par 15 kapeikām. Anspokos par l šķiras centneru maksājam 2,11 rubļus, par otrās — par 50 kapeikām mazāk, bezšķiras — vēl par piecdesmit kapeikām mazāk. Varētu likties, ka bezšķiras piens ir brāķis un par to atalgojums vispār nepienākas. Tomēr arī tā ieguve ielikts darbs, arī tas, ja siera ražošanai neatbilst, tad tomēr nodertīgs pārtikai. Cenšamies, lai šāda piena tomēr nebūtu. Tā šī gada četros mēnešos l šķirā ieskaitīti 98,4 procenti piena, pārējais — otrajā.

Kamēr fermās izslauktais piens nonāk uz siera rūpnīcu, pie tā savu roku pieliek vēl daudzi cilvēki. Lai kā var censties slaucējas, cik augstus sasniegumus iegūt, tomēr galīgais rezultāts var izrādīties slikts. Fermā, kur daudz mehānismu, liela ir to cilvēku loma, kuri uzrauga un uztur darba kārtībā šo tehniku. Tāpēc par katru

Par labāku darbu — augstāka samaksa

TURPINĀM SARUNU PAR PIENA KVALITĀTI

tonnu piena, kas iekļuvusi l šķirā, viņi saņem piemaksā pusrubli. Tādi mehāniķi mums ir trīs.

Tālāk seko šoferis, kurš mūsu produktu nogādā uz siera rūpnīcu. Šo uzdevumu veic Ēvalds Tumovs. Viņš strādā «Lauktechnikas» 1019. autokolonnā, mums piekomandēts pastāvīgi, brauc jau trešo gadu. Attiecībā pret piemaksām viņam, izstrādāta vesela skala. Nosaukšu tikai divas: augstākā — 0,25 rubļi par tonnu ir tad, ja ne mazāk par 98 procentiem no piena, ko viņš atvedis uz siera rūpnīcu, tiek ieskaitīts l šķirā. Skaidrs, ka viņam jābūt labākam, nekā saņemis no slaucējam. Un tomēr — arī viņš var teikt savu vārdu, ja slaucējas nav darījušas visu, lai iznākums būtu labs. Zemākā piemaksa — 0,10 rubļi — šoferim ir tad, ja viņš atvedis pienu, kurš ir l klasē ieskaitīts mazāk par 92 procentiem.

Vēl viens cilvēks, kam ir sakars ar pienu, tā ir mūsu laborante Konstantīna Pudule — šofera dzīvesbiedre. Var uzskatīt, ka šī ir laba sagādātānās, jo ģimenes kontrole ir visobjektīvākā. Viņa par tonnu l šķiras saņem 0,28 rubļus lielu piemaksu, bet par šo pašu daudzumu, ja tas atdzēsēts līdz 10 grādiem — vēl 0,07 rubļus.

Protams, saimniecībā darbojas morālie stimuli, lai mudinātu ļaudis ražot kvalitatīvāku produkciju, stingra kontrole, citi institūti — katram sava loma. Rosinošu papildus impulsu dod piedalīšanās eksperimentā par siera ražošanai derīga piena ieguvei. Nodrošinot vajadzīgos parametrus, iegūstot

olbaltumvielām bagātu produktu, mēs par tonnu papildus saņemam desmit rubļus. Kolhoza mērogā tagad, kad sācies ganību periods, tas sastāda ievērojamu summu. Ar valdes sēdes rīkojumu nolemts, ka 80 procenti no šīs piemaksas tiks izsniegti lopkopējiem, fermu vadītājiem, nozāres speciālistiem viņu darba stimulēšanai, bet atlikušie 20 procenti — piena lopkopības tālākajai attīstīšanai. Mūsu saimniecība izvirzīta fīrskultūras ražotāju grupā, tātad, piemaksas mums būs jāattaisno ar augstu rezultātu.

Tagadējā materiālā bāze, kas ir lopkopēju rīcībā, vēl slēpj sevī daudz neizmantotu rezervju, kuras mums jālielē lietā. Piemēram, es jau teicu, ka piecās no sešām kolhoza fermām pienu slauc vadā, visās ir saldēšanas iekārtas, vietiek filtrēšanas un mazgāšanas līdzekļu, visās novietnēs ir karstais ūdens. Tātad, pamats veiksmīgam darbam ir. Bet ar jaunajām piemaksām mēs iegūstam vēl papildus līdzekļus sanitārā un tehniskā stāvokļa uzlabošanai fermās. Piemaksas darba darītājiem liek viņiem kritiskāk vērtēt savu attieksmi pret pienākumu, pašiem meklēt ceļus uz produkcijas kvalitātes celšanu, nevis gaidīt, kā saka, dāvanas no dabas.

Pašlaik diennaktī piena izslaukumi no vienas govs sastāda septiņpadsmit ar pusi kilogramus. Bet lielā piena laiks vēl tikko sākas, rit pirmās dienas, kopš lopu izgājuši ganībās.

Vēl gribas piebilst to, ka lielā lielā daļa fermu darbinieku kolektīvu ir cilvēki ar lielu pieredzi, ka šogad viņu darbs ir krietni cildināmāks. Tālu pazīstami mūsu govju mehanizētās slaušanas labāko meistarū

SALDĀS PRODUKCIJAS CEHĀ

Konfekšu cehs — tas ir četras savstarpēji saistītas telpas. Pirmajā vārām masu, otrajā tā uz galdiem, zem kuru plātnēm cirkulē aukstais ūdens, atdzīest. Tad nogādājam uz trešo telpu, kur strādā fasētājas. Un beidzot, jau ietītas konfektes nonāk noliktavā. Te pēc noteikumiem tām kārbās būtu jānotstāvas divas trīs dienas. Taču mūsu produkcija ir tik iecienīta, ka jau tajā pašā dienā ir klāt pircēji. Konfektes aizceļo uz daudzām republikām pilsētām un arī ārpus Latvijas. Pavisam nesēn bija ieradusies agrofirma «Uzvara» pārstāvji no Bauskas rajona — aizveda uz savu pavasara gadatirgu.

«Gotiņas» top no deficītām sastāvdaļām. Vispirms tas ir kukurūzas stīrups, tad sviests, vaniļins, iebiezināts piens un beidzot vēl arī cukurs. Paši uz vietas šīs izejvielas neražojam, viss ir jāieved. No Rēzeknes piena produktu kombināta, no Rīgas. Ja vēl piemin, ka mūsu strādniecēm darbs

jāpaveic ar rokām, tad var saprast, kāpēc šīs konfektes ir dārgas.

Kā visā uzņēmumā — cietes rūpnīcā, arī šajā cehā paredzēta rekonstrukcija, bet tas vēl nākotnē. Tad tiks uzstādīti konfekšu ietīšanas automāti. Ir tādi, kuri papīriņus segriež, bet ir arī saliecēji, kā mums vajadzīgs.

Pagaidām vēl uz papīriņiem pircēji redz apvienības «Latvijas balzams» firmas zīmi — tipogrāfija nespēj izpildīt mūsu pasūtījumu, jāizlīdzas ar vecajiem, bet drīz varēs lasīt īstā ražotāja adresi.

Atdzisušo masu strādnieces sagriež sloksnēs, sadala stīkajos gabaliņos, atbilstošos konfektes lielumam. Tad pie darba ķeras ietinējas. Katrai konfektei jāņem vaskota papīra gabaliņš, no ārpuses — dekoratī-

vais, mākslinieka zīmētais. Un tā tūkstošiem reižu.

Astoņās darba stundās jāietin vismaz 50 kilogrami konfekšu. Taču strādnieces ir pieredzējušas, iemantījušas strādāt veikli un ietin visus 60—80 kilogramus.

Ir mums arī īstas virtuozes šajā darbā. Piemēram, Larisa Vorobjova pieveic pa simtam un simtdivdesmit kilogramiem, tātad, izpilda divas un divas ar pusi normas. Viņas darbā ir gluži kā iluzionista — «roku veiklība un nekāda apmāna». Mānīšanas tūlīt pamanītu ceha meistare Zoja Dorofejeva, kura seko gatavās produkcijas pieņemšanai.

Veikli strādā arī Marija Reča, pa simtam kilogramu ietin papīriņos citas. Mūsu cehā strādā 15 sievietes un visas kopā ražo par septiņiem līdz astoņiem simtiem kilogramu «Gotiņu» dienā.

Lidija ANANJEVA,
ražošanas daļas vadītāja

ATTĒLĀ: konfekšu veiksmīgākās ietinējas Larisa Vorobjova (no kre-

sās), Marija Reča un Antonija Gavare.

KĀ IENĀKU TAVĀ MĀJĀ

Lasītāji izteikuši vēlēšanos iepazīties ar laikraksta «Jaunais Ceļš» tapšanu un gaitu pie pasūtītājiem. Labprāt izpildām šo lūgumu.

Katra numura ceturtajā lappusē, kur ievietojam savas, tas ir, redakcijas, un tipogrāfijas koordinātes, ziņas par tirāžu un citus atribūtus, pastāvīgi ir viens vārds: «fotosalikums». Ko tas nozīmē?

Neliels atskats vēsturē. Kad izgudroja tekstu iespiešanu, atklājās milzīgas iespējas izdevumu tirāžēšanai. Sākās strauja grāmatu un arī periodisko izdevumu — laikrakstu un žurnālu — izplatīšanas ēra. Pirmos burtus, ko burliči vienu pie otra savīrkņēja rindās, un rindas salika slejās, lai izgatavotu lappuses, ražoja no svina. Daudz ir dzirdēts par kaitīgajiem apstākļiem tipogrāfijās, par poligrāfistu profesionālajām slimībām, kuras radīja svina putekli un tamlīdzīgi. Pagāja laiks un jau mūsu dienās tika izgudrotas rindu saliekamās mašīnas — linotipi. Cilvēkam vairs nevajadzēja katru burtu ņemt rokā, viņš ar mašīnas klaviatūras palīdzību savīrkņēja matrices, tajās iepildītais metāls veidoja veselu rindu. Pie katra linotipa uzstādīti spēcīgi ventilatori, ar kuru palīdzību aizsūknē prom visas kaitīgās vielas, izgarojumus, kas nāk no katla ar izkausētu metālu.

Linotips, tātad, burliča darbu padarījis ērtu, nekaitīgu un, bez šaubām, ražīgu. Taču arī šī tehnika grāmatu un preses izdevumu rūpniecībā jau novecojusi, tās vietā stājas modernāka —

fotosalikums. Te metāla ir tik vien, kā sudrabs. Pēc būtības fotosalikuma cehs ir tā pati fotogrāfa darbnīca, tikai, protams, viņa tanku un vannīņu vietā ir mašīnas.

Jaunais veids tagad lauž savu ceļu dzīvē. Daugavpils tipogrāfijā, kur top mūsu avīze, ar šo paņēmienu saliek brošūras, disertācijas, kolektīvos līgumus. Arī divas lieltirāžas avīzes vienas lapas formātā: celtnieku «Stroitel» un ķīmiskās šķiedras ražotāju «Za Kommunističeskij Trud». «Jaunais Ceļš» pagaidām ir pirmā četru lappušu avīze fotosalikumā. Kopā ar dublāžu krievu valodā kolektīvam, kurā ir desmit cilvēki, lai varētu salikt un samontēt, izlabot korektoru pamanītās kļūdas, jāstrādā vismaz divas dienas.

Tiesa, arī šie cilvēki vēl visos stīkumos nav apguvuši jauno paņēmienu, nav «iesītuši roku», tālab varbūt nav īstā tempa. Tomēr lasītājs jau ir pamanījis, ka salikums ir tīrāks, burti — savādāki, rindas — ietilptākas nekā linotipa salikumā.

Cehā uzstādītas četras mūsu zemē ražotās fotosalikuma mašīnas — latviešu un krievu valodām pa divām. Tās strādā klusi, teksti, pēc uzdotās komandas, kādā salikumā un šriftā, tiek pārnesti perfolentē. Perforatori atceļojuši no Zviedrijas — firma «Facit».

Kad perfolente gatava, programmētājas Žanna Lebedeva, Irēna Turlaja, Anna Aļehno vai Regīna Dūdele ir paveikušas tikai pusi no darba. Tiesa gan — pašu svarīgāko. Tad lente nonāk uz citas mašīnas, kur caurumiņi kodēta

valoda «pasaka», cik platas būs slejas un kādi burti (peitīts, korpuss, nonpareils). Te veikli rosās operators Sergejs Jefremenko.

Annas un Monikas Puduļu, Monikas Pauņiņas un citu vārdi. Viņām netrūkst sekotāju.

Sākums ir — kolhoza piena lopu novietņu kolektīvi un nozares speciālisti iekļāvušies eksperimentā par siera gatavošanai nodertīga piena ražošanu. Rezultāti tiks skaitīti un vērtēti rudenī. Noskaņojums, kas valda kolektīvos, ļauj cerēt, ka būs ko skaitīt.

Izslaukumi tagad strauji pieaug. Ganību cēlienu cenšamies izmantot iespējami auglīgāk. Tika noregulēts, lai govīs aīnesas laikā līdz kūtsstāves noslēgumam, lai ar iziešanu ganībās varētu dot lielo pienu.

Gadu no gada sarūpējam labāku un vērtīgāku lopbarību. Arī šovasar tam būs pievērsta sevišķa uzmanība. uzlabojas veterinārais darbs.

Bet, pats galvenais, tomēr lopkopju attieksme. Nekā pārdabiska nevajag, lai fermās stāvoklis krasi uzlabotos. Vairāk atbildības pret pienākumu, vairāk ieinteresētības gala rezultātā. Labākās, apzinīgākās lopkopes atbalstām morāli. Fermu kolektīvos uz vietām un arī starp fermām organizēta sociālistiskā sacensība, kuras rezultāti tiek regulāri apkopoti un izziņāti. Par labāko pieredzi stāstam sanāksmēs, uzvarētājus apbalvojam.

Patstāvīgi tiek gādāts par ražošanas disciplīnas uzlabošanu. Ne vienmēr līdz administratīvie sodi, pamudinājumi, ja cilvēks aizmirsis galveno — ja strādā, tad ar sirdi un dvēseli. Lai to varētu, svarīgi mums bija kolektīvus apgādāt ar nepieciešamo — savas saimniecības iespēju robežās. Tas tiek darīts. Tā — soli pa solim — aug darba rezultāti.

Ernests BĒRZIŅŠ,
kolhoza «Sarkanā ausma» galvenais zootehniķis

Sācijas ganību laiks

Pirmā ganu diena pēc senas tradīcijas ir svētki, kas gaidīti visu garo ziemu. Tad nedrīkst izīkt bez rumulēšanās. It kā sajūtot kopīgo noskaņojumu uz iztrakošanas, pārvēršas arī melanoliskās raibajas, ieraugot zilbinošo sauli, zaļo zāli, purnu dzeltenās tērces, bērzu svaigās lapas — taisa tādus lēcienus, tādus izskriešanas, ka ne nobrīnīties.

Ja daudz izliets ūdens, tad daudz būs piena.

Pamazām visi nomierinājušies, govīs sāk paskatīties uz zāles pusi. Visi izsmējušies un dodas atpakaļ uz fermu. Pie lopiem paliek gani. Tie jau paspējuši iedarbināt elektriskos nožogojumus — «ganus», kuri tikšķēdami brīdina: «Nepieskaries, vadā ir strāva!».

Ganam tāds darbs — būt ar savu pulku kopā. Bet slaucējas, skaļi debatēdamas par pirmo dienu, atgriežas savās fermās. Tur jau iepriekš uz galda uzlikta torte, āboli, cepumi, citi gardumi. Kūpēdama tasītēs salīst mie-

žu kafija — patīkams un sasildošs dzēriens. Stības, ar ko dzītas govīs, ir aīnesas līdzī un noliktas stūrī: nedrīkst atstāt uz lauka! Arī tā ir sena paraša. Modernajā laikā, kad visi pārliecināti, no kuriem nāk vasaras lielais piens, tam visam ir tikai jauka simbola nozīme.

Pirmā zāle saimniecības ganībās mūdi stiepijas augšup, paspēj tik noganīt. Pie visām fermām tagad redzami lopu bari — melnraibi un brūni. Ziemā, sevišķi gada sākumā, vienā otrā novietnē bija radies mīnuss, tagad tas jāpārvērš par plusu. Govīs pilnā mērā saņem arī ziemas barību.

ATTELOS: Duntīšku termas maīņas slaucēja Vera Prozorska, slaucēja Antoņina Smetannikova, fermas vadītāja Jevdokija Vorobjeva, gani dzīvesbiedri Natālija un Viktors Nezdorovini pirmajā ganu dienā; Leinišku fermas gani Grigorijis Kīčovs (pa labi) un Jānis Lepers, aizvadītajā vasarā viņi bija starp labākajiem sezonā.

BRIGĀDES KOLEKTĪVAIS DARBUŅĒMUMS: SASNIEGUMI, PROBLĒMAS, IECERES PAKĀPIENS AUGSTĀK

Darbs, kas veikts kolhozā «Krasnij Oktjabrj» cūkkopības kompleksā «Aizupieši», var kalpot par paraugu brigādes kolektīvā darbuņēmuma principu un metožu ieviešanā jebkurā ražojošā kolektīvā. Pēc šiem principiem, citiem vārdiem, laikmeta prasībām kolektīvs strādā jau kopš 1982. gada. Ražošanas organizēta pēc posmu sistēmas. Jāsaka, gājis ir visādi, bet tomēr mērķis sasniegts. Darbā šāda organizācija pilnībā attaisnojusies.

Kolektīvais darbuņēmuma līgums tika noslēgts katru gadu — starp kolhozu valdi un strādājošajiem kompleksā, par pamatu ņemot cūkgaļas ražošanu pēc saimnieciskā aprēķina metodes. Tiek ņemti vērā kā kvantitatīvie, tā kvalitatīvie rādītāji, kas atbilst zootehnikajām un veterinārajām prasībām.

Šogad kompleksa laudis apņēmības sasniegt šādus rādītājus:
— dzīvmasas kopīgais pieaugums, ieskaitot jaundzimušos sivē-

nus — 134 tonnas;
— valstij pārdot cūkgaļas — 1330 tonnas;
— panākt, lai uz 1988. gada 1. janvāri būtu — 12500 cūkas, tajā skaitā nobarošanā — 1658;
— nodrošināt ik diennakti nobarojamo dzīvnieku piesvarus ne mazākus par 550 gramiem;
— viena centnera dzīvmasas pieaugumam iztērēt — 6,2 centnerus barības vienību.

Aizvadītajos četros mēnešos lielā fermā iegūtas 423 tonnas kopīgo dzīvsvāra pieaugumu. Tas ir, pusgada saistības kolektīvs izpildījis 65 procentu apmērā. Tātad, šie panākumi liecina, ka divi atlikušie mēneši saistību izpildē šajā rādītājā vairs sevišķas grūtības neradīs. Pagājušā gada līmenis, kas bija nodrošināts četros mēnešos, pārsniegts par 22 procentiem.

Valstij realizētās cūkgaļas daudzums ir 482 tonnas. Tas ir, pusgada plāns izpildīts 72 procentu apjomā.

Salīdzinot ar šo pašu laiku 1986. gadā, līmenis ir augstāks par 16 procentiem.

Protams, bezgalīgi kāpināt darba rezultātus nav iespējams, bet šie skaitļi liecina, ka mums vēl netrūkst rezervju, tikai tās pareizi un efektīvi jālieto. Kā galvenā būtu uzskatāma plānveidīga dzīvsvāra pieaugumu palielināšana. Šogad nobarojamās grupās tie ir augstāki, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tomēr jāpaaugstina vēl straujāk.

Bet tas savukārt bāzējas uz lopbarības racionālāku, sabalansētāku izmantošanu. Viena centnera dzīvmasas pieauguma iegūšanai cūkam kompleksā pašērē 6,6 centnerus barības vienību, tajās skaitā 5,7 centnerus koncentrātu barības vienību. Šajā laikā pagājušajā gadā kopīgais barības patēriņš bija 8,2 centneri barības vienību un attiecīgi 7,4 centneri koncentrātu barības vienību.

Savs nopelns te arī tam, ka šogad kompleksā precīzāk organizēts

veterinārais dienesta darbs. Dzīvnieki mazāk slimo, samazinājies to atbūrumi, sevišķi sivēnu.

Cūkkopības kompleksa uzdevumos paredzēta produkcijas ražošanas tālāka palielināšana. Plānu veikšana būs iespējama galvenokārt ar iekšējo rezervju racionālāku izmantošanu. Vēl savādāk to varētu pateikt arī tā: ne tikai vadītāji, speciālistiem, bet arī visiem strādājošajiem būs jārēķina līdzīgi, cik darba un līdzekļu patērējam katrā konkrētajā gadījumā, lai galaiznākuma efekts būtu tieši vajadzīgais.

Zinot, kas par cilvēkiem ir šī kompleksa vadītāji un speciālisti, strādājošie, varam nešaubīties, ka arī nākotnes lielākie uzdevumi būs pa spēkam. Prasmīgi un izdarīgi speciālisti ir Jāzeps Šņepsts un Marija Veigure, viņu padoms un prasības ir viens no tiem noteicošajiem faktoriem, kuru dēļ kolektīvā darbuņēmuma brigādei sokas. Ar cieņu varam nosaukt tādus darba darītājus, kā cūkkopības Lidija Soboleva, Leonarda Kolbasko, Antoņina Ludāne, Ļubova Kaverina, Fomaīda Orlova un citus. Jāpiezīmē, ka nav bijis gadī-

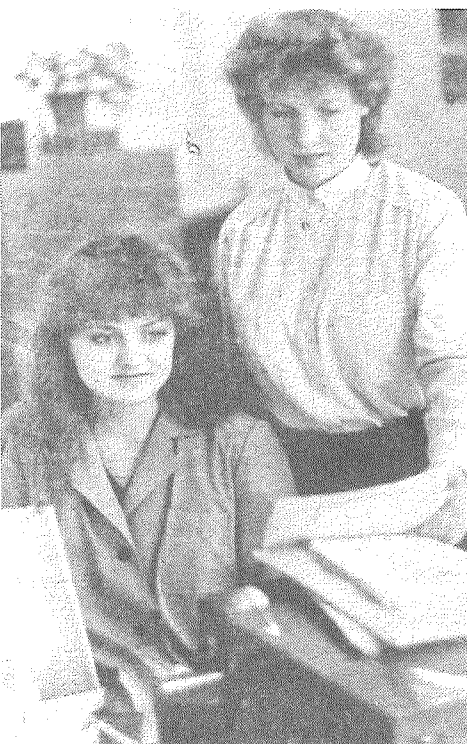
juma, kad kāda no viņām netiktu galā ar uzdotajiem plāniem.

Visā saimniecībā ļoti priecājas, kad kolektīvos ienāk jaunie darba darītāji. Pagājušajā gadā vienā no korpusiem izveidota komjauniešu un jauniešu brigāde, kurā strādā piecas enerģiskas lopkopes. Sākumā, kad vēl trūka pieredzes, iemaņu, darbs īsti negāja no rokās, viena otra pat sāka nožēlot, ka izdarījusi kļūmīgu soli. Tagad pirmā nedrošība jau pārvarēta, bet pieredze ir lieta, ko katrs iemanto ar laiku. Galvenais tas, ka mūsu jaunās lopkopes pilnas apņēmības mācīties no pieredzējušajām lopkopēm. Savas darba un dzīves «asās šķautnes» viņas prasmīgi nolīdzina, kopā ar komjaunatnes komiteju atšķetina problēmu samudzinājumus. Mēs visi esam vairāk kā pārliecināti, ka jaunās lopkopes līdz gada beigām izpildīs savus plānus.

Ne tikai viņām, bet arī visiem lopkopējiem, kuri strādā cūkkopības kompleksā, šis gads izimējis ar jaunu, spēcīgāku darba pacēlumu.

Anastasija BEINAROVICA,
kolhoza «Krasnij Oktjabrj» ekonomiste

Perfolentes «valoda» un tajā iekodētās pavēles saprastas un uzņemtas uz fotofilmas. Notiek gluži tas pats process, kas fotokamerā, ja tajā ievietota apgriezāmā pozitīvā melnbaltā filma.

Tālāk tā jāatīsta, jānoskalo un jānofiksē, jāizžāvē — visi šie procesi notiek citā mašīnā, ko var salīdzināt ar milzīgu fototanku. Un tad operators Sergejs Jefremenko parāda, kas tad iznācis.

Gatavās slejas rūpīgi apgriez un salīmē uz biezas caurspīdīgas plēves saskaņā ar maketu, ko izgatavojuši redakcijas darbinieki. Tas tiek darīts uz speciāliem galdiem ar apgaismojumu no apakšas, uz traferetiem, kur milimetru papīrs sagrafēts pēc lappušu un sleju formāta. Te strādā vairākas montāžistes, arī pati šī iecirkņa (to sauc par avižu iecirkni) brigadiere Regīna Plečkēna.

Darbietlīgīga ir kļūdu labošana, kam tiek ziedotas vairākas stundas. Beidzot viss ir kārtībā un var sūtīt uz spiestuvi. Tā ir citā korpusā. Tur tad pielīmē fotogrāfiju pozitīvus (lai iegūtu krāsainus attēlus, kā bija mūsu pirmajā numurā, katrā fotogrāfijai bija vajadzīgi četri pozitīvi—sarkanai, melnai, dzeltenai, zilai krāsām), citas ilustrācijas, izgatavo apgrieztus tekstus (uz melna fona balti burti) u. c. Bet par to pastāstīsim vēlāk. Uz avižu montāžas galdiem vēl vajadzīgajās vietās pielīmē ēnojumus — «tīkliņus».

Pirmais posms katra numura ceļā pie lasītājiem ir tad, kad redakcijas darbinieki vāc materiālus, tiek ar cilvēkiem, fotogrāfē, kad autori redakcijai iesūta rakstus. Arī te daudz savu īpatnību un grūtību. Otrs posms — tipogrāfijas salikuma iecirknī. Par to tad arī esam pastāstījuši.

Šo materiālu noslēgsim ar dažām piezīmēm, kas tuvāk raksturo fotosalikuma ceha kolektī-

vu. Tas ir lielāks — daļa strādā citās maiņās. Vienīgais vīriete cilvēks Sergejs Jefremenko pēc dienesta Padomju Armijā, pārpilns ar dažādām iecerēm dzīvē.

Brigadiere Regīna Plečkēna ar bagātu dzīves pieredzi, apbalvota ar medaļu «Darba veterāns», daudziem Goda rakstiem un balvām. Viņa labi pazīst burtliču darbu — strādājusi pie rokas salikuma burtēnes ar likni rokā, pie linotīpiem un nu — atbilstoši zinātniski tehniskajam progresam — fotosalikuma cehā.

Meiteņu darba dzīves likteņi līdzīgi. Pirmkārt, tikko iesācies darba stāžs, otrkārt, līdzīgi bijuši ceļi uz poligrāfiju. Anna Alehno un Irēna Turlaja beigušas Rīgas 5. profesionāli tehnisko poligrāfijas mākslas vidusskolu. Zanna Lebedeva un Regīna Dūdele mācās tagad. Viņām jaunā amata noslēpumus atklāj 5. PTPMV nesenās absolventes Anna un Irēna.

Zīmīgi, ka tipogrāfijas darbinieču jaunā paaudzē savas gaitas iesākusi modernizētajā ražošanā, kam pieder tāla un plaša nākotne. Fotosalikums dod iespēju pa telegrāfu pārraidīt tekstu un visas lappuses lielā attālumā. Jaunā metode ienāk arī Preiļos. Laikraksts «Leņina Karogs» kā viens no pirmajiem mūsu zonā — pāriet uz jauno tehnoloģiju.

A. MEZMAĻIS.

ATTELOS: fotoburīfices Zanna Lebedeva (pa kreisi) un Irēna Turlaja; operators Sergejs Jefremenko; avižu iecirkņa brigadiere montāžiste Regīna Plečkēna; fotoburīfices Anna Alehno (pa kreisi) un Regīna Dūdele.

Autora foto.

NO KULTŪRAS AVOTA

Estētiskajai audzināšanai

Mums visapkārt ir ļoti daudz skaistā, taču bieži vien paejam tam garām, pat nepamanot. Līdz ar to daudz zaudējam. Lai skaistā uztvēre kļūtu par mūsu dzīves normu, par pastāvīgu sabiedroto, par nepieciešamību, tas jāatgādina. Viens no paņēmieniem, kā to visu izdarīt, ir rīkot tikšanās ar mākslas priekšmetiem, ar prasmīgo roku darinājumiem, rosināt un pēlīt tautas lietišķo mākslu. Ar tādu mērķi agrofirms kultūras namā rīkojam dažādas tematiskas izstādes.

Sogad notikušas jau trīs. Pirmā bija veltīta lietišķajai mākslai. Piedalījās tie, kuri prot darināt skaistus izstrādājumus, aust, adīt, tamborēt, nodarbojas ar grozu un citu sadzīvē noderīgu priekšmetu pīšanu no klūdzīņām. Autori — kolhoznieki un rūpnīcu strādnieki. Bija pārstāvēta arī tēlotāja māksla — siera rūpnīcas mākslinieks Voldemārs Kokorevičs rādīja savas gleznas. No šīs izstādes palikuši prātā arī citi darbi — Marijas Rečas «Ukrainas motīvs», mežģīnes salvetes un citi, Marijas Klušas, Eleonoras Smanes adījumi.

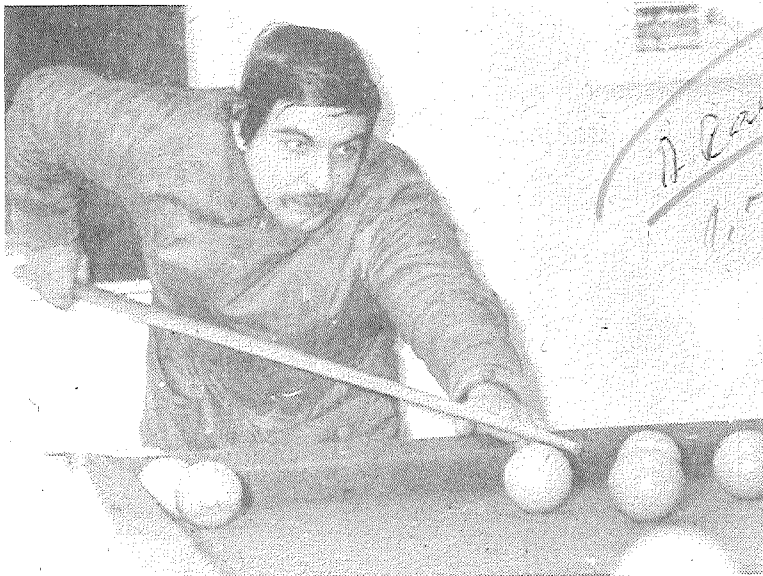
Mūsu sievietes visvairāk iepriecināja otrā izstāde, ko sarīkoja Viļņu sadzīves pakalpojumu kombināts. Tā

bija pavasara un vasaras apģērbu modeļu demonstrācija. Mēs redzējām teicami pašūtas kleitas, mēteļus, virsjakas. Labākie paraugi ar jūsmīgiem aplausiem tika sveikti jau tūlīt, tikko parādījās demonstrētājas. Daudzi izstrādājumi guva vispārēju piekrišanu.

Atzīmējot Uzvaras svētkus, sārīkojām dekoratīvo veidojumu izstādi «Pavasara kompozīcijas». Autori, izmantojot pirmos biklos ziedņus, zāli, zarus un citus priekšmetus, ko šajā laikā var atrast dabā, izveidoja spilgtas un krāšņas kompozīcijas. Bija patīkami vērot, ka kolhoza, siera un cietes rūpnīcu sievietes noņēmas, lai katras izveidotā kompozīcija būtu oriģinālāka un daiļāka. Viņām lieti noderēja siera rūpnīcas palīgsaimniecības vadītāja Ēvalda Daukša — speciālista padoms.

Nākotnē būs aizvien jaunas un skaistākas izstādes. Tas viss veidojas par mūsu agrofirms tradīciju. Griebētos, lai šajos pasākumos drošāk piedalītos linu fabrikas ļaudis. Ar viņu kolektīvā netrūkst tautas mākslas meistaru.

E. Ivanova

No 15 sporta veidiem, ko kultivē agrofirma, ievērojama loma ir galda spēlēm. Saimniecības komandas panākumi šahā, dambretē, novusā, galda tenisā zināmi. Sportisti regulāri pulcējas uz treniņiem. Turpat var pavīngrināt aci arī biljardā.

Nodarības šajos sporta veidos daļbniekus pulcina augu gadu. Katru otrdienu un ceturtdienu vidusskolas sporta zālē tikās volejbolisti, rīkoja arī draudzības spēles ar kaimiņu kolhozu komandām. Sporta zālē tāpat nodarbojas handbolisti un basketbolisti. Nu viņi ir izgājuši uz stadionu.

Agrofirms fizkultūrieši paši saviem spēkiem grib ierīkot tenisa kordu.

ATTĒLĀ: pie biljarda galda.

IEVADĪTA «FUTBOLA ĒRA»

Ar agrofirms izveidošanos jauni spēki iepilduši arī mūsu sportistu saimē. Bet tas nozīmē, ka varam gūt labākus panākumus sacensībās, jo mūsu papildspēkos ir augstākas klases sportisti, sports kļuvis masveidīgāks. Viens no svarīgākajiem momentiem ir tas, ka varam pievērsties arī jauniem veidiem.

Līdz šim par tādu populāru un virišķības pilnu spēli kā futbols nedomājām, tagad tai cenšamies atklāt «zaļo ielu». Aizvadītajā svētdienā

notika pirmais mačs, tika atklāta «futbola ēra». No ciemata iedzīvotājiem bija izveidotas divas komandas — attiecīgi Feimankas upes labā un kreisā krasta. Tās satikās uz vidusskolas stadiona. Tāpat svarīgam notikumam, kā vietējā futbola piedzimšana, klāt bija daudz līdzjutēju. Komandas sīvi un sīksti cīnījās par uzvaru. Šoreiz bija svarīgāk ne tas, kurai pienāksies lauri, bet pats notikums.

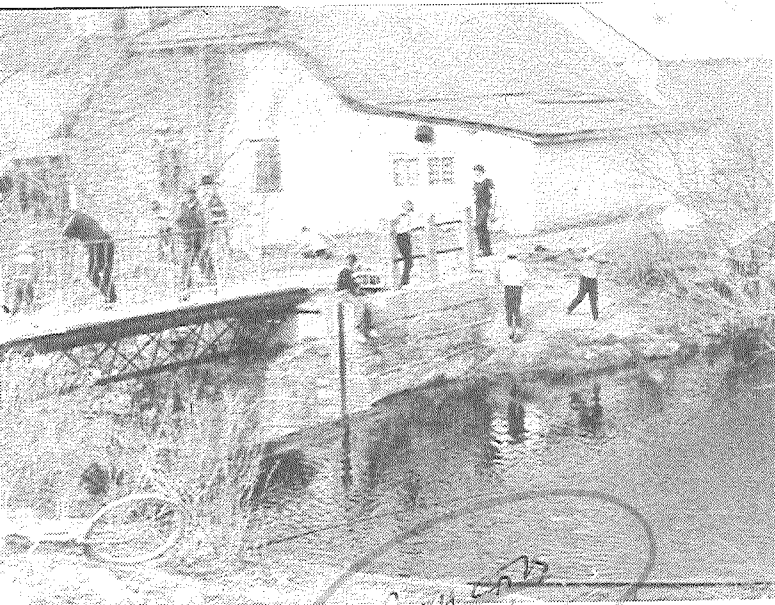
Esam nolēmuši jūnijā pirmajā pusē sarīkot agrofirms pirmo futbola

maču, kurā piedalīsies visu piecu grupu komandas; siera rūpnīcas, vidusskolas, mehanizatoru, celtnieku un melioratoru, un speciālistu. Laiks noskaidrot, kura spēcīgāka šajā veidā.

Tālākais ceļš, protams, spēles ārpus sava fizkolektīva, plašāka mēroga sacensībās piedalīsies firmas izlase.

Jānis BELOUSOVS, agrofirms sporta metodīķis

DABAS STŪRĪTIS

PIE DZIRNAVU DĪKĀ

Ziņkārīgais lapsēns

Saulē uz novadgrāvja slīpnes gul lapsēni. Brīdi stāvu un skatos. Sajutuši cilvēka klātbūtni, viņi viens pēc otra lec augšā un, pārskrējuši pa laipiņu grāvim pāri, pazūd jaunaudzē. Pēc kāda brīdītiņa viens atgriežas un pēta: kādēļ gan vajadzējis mosties no tik laba miega un diept projām? Izpētījis visu kā nākas, atgriežas pie brāļiem un māsām.

Skaidrībai jābūt.

Pašā automašīnas priekšā, neievērojot satiksmes noteikumus, ceļam pāri pārjož lapsa. Aizskrien līdz krūmājiem, aizmetas aiz viena un skatās: kādu efektu radījis.

Bet varbūt gaida, ka nāksim klāt un piedzīsim soda naudu?

Koku ēnā

Šoferis, lai tīnātu ceļu sev un man, stāsta:

— Te nu ir tā mūsu slavenā Pušča. Kādreiz bija bieži apdzīvota. Labi atceros, ka tur un te stāvēja viensētās, pletās krūmāji. Tagad to vietā ir plaši lauki. Lūk, šeit pa kreisi neliels purviņš, aug dzērvenes. Otrā pusē — arī purviņš. Šajā sažmaugā bieži tā braucot esmu redzējis čūskas.

Valodas par šiem rūpīgiem izraistītijsi nesenā tikšanās ar melioratoriem, kuri pastāstīja, ka dienu iepriekš upītes, kurai nevienas nezināja vārdu, krastos uzgājuši veselu ligzdu.

Šie eksotiskie rūpīgi tiek uzskatīti par derīgiem un nevienas vairs nedomā, ka tie katrā ziņā jānosīti. Pat tie, kuri svēti pilda padomu izaudzēt dēlu un iestādīt koku.

— Laikam te čūskām ir sensenis iestaigātas takas, lai arī cilvēki novāc krūmājus, ierīko tīrumos, tās paliek uzticīgas ierašām, — piekritu.

— Vietējās migrācijas ceļi. Pēc brīža atstājam mierā rūpūlus (viņu dēļ uz mežu neiet) un priecājamies par skaistajiem laukiem, kur

sāk spraukties asni, par vieglā zaļganā dūmakā tītiem mežiem. Birztaļņas ir tik svaigas, kā tikko nokrāsotas ar brīnumdzidru otu, starp tām tumši un neizdibināmi stāv priežu un egļu sili. Pušča — vēris, tāpat jauktu koku mežs. Te ir savi mikro-rajoni — vai nu tikai lapu koki vien, vai skujiņēši, gludas piekalnītes un purviņi. Droši vien, rudens pusē cik tik ir ogu, sēņu.

Mežs — pilns plauksmes, pilns darba. Maija saule to sasildījusi no pat koku galotnēm līdz puskrēslā iegrimušajām pamežām — stīkstiem kociņiem, zālēm, nobirušajām skuļām, ogulājiem. Un visos stāvos ir dzīvība.

Zem kājām brūklenajā pavīd sīkstīks ziedņš, otrs, trešais — tur vasaras beigās karāsies sārtais un garšīgās ogas. Jau atvērušies ievu ziedu čemuri — uz tievīņiem zarīņiem starp retām laipiņām jau iztālēm samanāmas baltās svecītes.

Pavisam neliels mežiņš, nav kur kārtīgi zakim ieskrieties, bet cik visa kā uz katru soļu! Un cik tādu mežu puduru ir saimniecībā, apkaimē? Grūti saskaitīt. Tos mēs saučām par

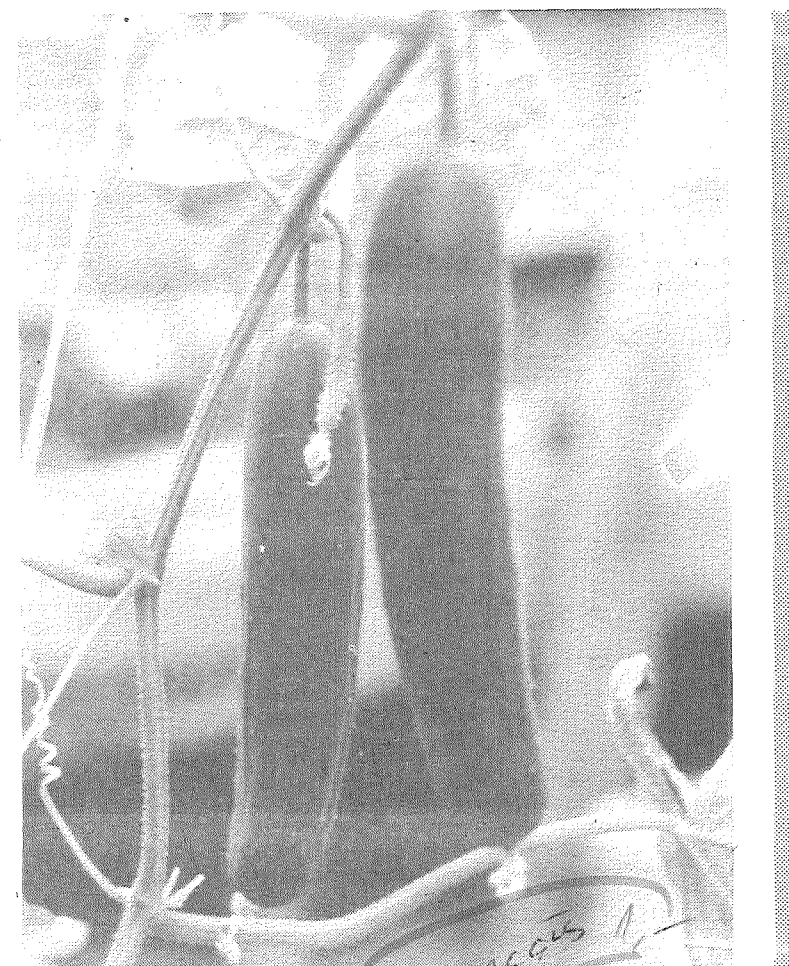
Inde mazdārziņā

Ziedi mums visapkārt ir visur. Tikko nokūst sniegs, parādās vizbules, tad dārzos sāk ziedēt tulpes, narcises, rozes. Un tā līdz vēlam rudenim. Daudziem, kuriem ar karaliskajiem krāšņumaugiem, kurus gadu simtiem kopuši un veidojuši cilvēki, radot jaunas sugas, jaunus paveidus, — ar rozēm un neļķēm, gladiolām un astrām — nepietiek, tie atnes un pie mājām ieaudzē pļavu vai mežu ziedus. Bet vai maz zinām, ka atņests un apmīlots ir nesaudzīgs ienaidnieks? Vairākos mazdārziņos, pie logiem gadījies redzēt kreimenes. Izraktas kaut kur pie kādas upes, mežā un atņestas. Ir gadījumi, kad ar tām saindējušās zosis un pīles.

Šis augs satur indi, kura iedarbojas uz sirdi. Indīgs ir ūdens, kur stāvējuši ziedi, ļoti indīgs to sēklas. Indīgas vielas ir primūlu kātiņos, lapās un ziedkausiņos.

Tagad kā dekoratīvu augu mazdārziņā lietotāji sākuši izmantot akonītu. Bet vai maz mēs zinām, ka pirmatnējie cilvēki tā indi izmantoja... medībās? Saindēja bultu galus, kad devās pret lielajiem plēsīgajiem zvēriem — vilkiem, pantērām un citiem.

Mēs visi zinām, ka indīga ir dzelteno gundegū sula. Bet tā izskatās pavisam nevainīga, salīdzinājumā ar liliņu dzimtas augu, ko sauc par rudens vēlziedi. To parasti pamanām septembrī, kad atveras rozāini vai violeti rozāini ziedi, kas atgādina krukusus. Skaisti, efektīvi, bet šim augam ir kapilāru inde, kas nav mazāk spēcīga par arsenu. Bīstami ir kā paši ziedi, tā lapas un arī sēklaižmetņi.

SILTUMNĪCAS LEPNUMS

skābekļa laboratorijām, par dabas zaļajām plaušām, atpūtas zonām... Un arī par koknes ražotājam — balķi, malķi... Bet tikai varbūt rudenī atceramies, ka aiz zaļās sienas slēpjas vesela bagātību krātuve. Nav nekur tālu jābrauc, lai pielastītu dzērvenes, brūklenes, mellenes un citas ogas, ārstnieciskos augus un tad visu ziemu dzertu spēcinošas un ārstējošas tējas, piekustu baltaizī ar aveņu ievārījumu.

Speciālisti domā, ka mūsu valsts meži katru gadu ražo pa pusotra miliona tonnām dzērveņu un ka tās, ko salasām un pārnesam mājās, ir neliela daļa. Pietiek putniem, citiem mežu iemītniekiem un vēl paliek pāri. Un tas ir labi, ka tik iecienītā un vajadzīgā oga nav ierakstīta «Sarkanajā grāmatā».

Dažas stundas pastaigas koku ēnā un katrā ziņā mājās atgriezīsies ar vērtīgām mantām. Kurā katrā gada laikā. Pavasarī aug bisītes, vasarā parādās bērzlapas un citas sēnes. Kaut gan par sēņu laiku parasti uzskata rudeni, kad zeme starp koku biežniem pamatīgi izmirkusi, bet sēnes taču aug arī tagad. Izrēķināts, ja mēs savāktu visas ēdamās sēnes, tad raža sastādītu vismaz piecus miljonu tonnu. Tikpat daudz, cik dzērveņu — līdz pusotram miljonam tonnu — ir brūkleņu, ne mazāk par trim miljoniem tonnu melleņu. Nav niecīgi arī

zīleņu, aveņu, sērmūkšķu, ērkšķogu un citu krājumi. Tagad vairs netiek noteikti dzērveņu un brūkleņu ievākšanas termiņi, bet tas nenozīmē, ka mežā un purvā jāizturas barbariski. Šis vērtīgās vietas var iznīkt ne jau tādēļ, ka visas tiek izvāktas, bet tādēļ, ka sabojājam saknes, iznīdējam pašus augus. Arī dārza zemenes neaugs, ja tās nobradā.

Mūsu zemē nodarbojas ar vērtīgāko meža un purva ogu audzēšanu, iefīkojot veselas plantācijas. Tās dod reizes desmit lielāku ražu no viena kvadrātmetra, nekā dabiskā vietā. Tiek veikti pasākumi, lai izaudzētu lielākas dabiskās ogas, ar uzlabotām tpašībām. Tas viss ir labi. Bet paskatīsimies, kas notiek mūsu pašu silos, vēros, birzīs. Vai nav interesanti tikai pastaigāties starp koku stumbriem, klausīties putnu dziesmās un izbaudīt kādu no stikajiem meža zvēriņiem, satīkties ar lielajiem — alni, stīrnu. Interesanti ir pavērot, kā zied dzērvenes uz ciņiem un brūklenes spīdīgo cioto laipiņu pazarēs, kā aizmetas un izaug ogas. Un, kad pienāks laiks, zināsi, kur un kas ir mazumā, kur var cerēt uz pilnu grozu. Kādreiz gadās, ka viens dzērveņu purviņš tiek nolāstis kā saka, pa tīro, bet cits paliek aizmirstībā. Varbūt vajadzētu šīs bagātības ievākt vienmērīgi — sava daļa cilvēkam, sava — dzērvei.

Lai saglabātu tradicionālās sēņu un ogu vietas, mežu saimnieki ieteic rīkot nevis vienlaidus cirsmas, atstāt pilnīgi gludas un tukšas lauces, bet vajadzīgos, izaugušos kokus izvākt pa vienam. Protams, tas prasa vairāk pūļu, darba, ilgāk jāzāgē koki un grūtāka to izvešana, bet viss kompensējas citā veidā. Aprēķināts, ka mežs spēj vairāk dot cilvēkam ne tikai ar koknes kubikmetriem, bet tieši ar tām bagātībām, kuras slēpjas koku ēnā, ar tā saukto «papildus produkciju». Tomēr mēs uzskatām, ja šis labums vārda tiešā nozīmē mētājas zem kājam, tad nieks vien ir.

Daba slēpj sevī milzu bagātības, taču tās nav neizsmeļamas. Lūk, kāpēc asi vērsamies pret visādiem grābjamiem rīkiem ogu ievākšanā, «kombainiem». Izrādās, ka šo ne visai patīkamo darbu var arī mehānizēt: izstrādāti nekaitīgi ievākšanas rīki. Mežu saimnieki plaši nodarbojas arī ar sēņu kultivēšanu. Ir pavasara sēņu audzētavas, izstrādāta tehnoloģija celmeņu rūpnieciskajai iegūšanai.

Ēnā zem kokiem, kur tagad veidojas ogu un sēņu ražas, uzmanīgi liec kāju, lai neciestu gaidāmā raža. Un ja tu esi bijis draugs ar tuvu vai tālaku mežu, zināsi, kāda tā gaidāma.

Redaktors A. RANCĀNS